

Fréttabréf

3tbl. 3. árg.
30. september
2009

RÍKISLÖGREGLUSTJÓRINN ALMANNAVARNADEILD

þróun
inflúensuvinnu
viðbúnaðar og
viðbrögð

Símafundir með
sóttvarnalæknum
og lögreglustjórum

Björgunaræfing á
Norðurlandi

Handbók
áfallahjálpar

Símaviðvörunar-
kerfi vegna hættu

SNAM æfing á
Akureyri

Bólusetningar
vegna inflúensu
(N1N1)

Fluglysaeifing á
Egilsstaðaflugvelli

Jökulhlaup í Fremri
Emstrúá

NordRed fundur

Flóðbylgjur og
jarðskjálfar

Flugatvik á
Keflavíkurflugvelli –
hættustig

þróun inflúensuvinnu viðbúnaðar og viðbrögð. Í sumar og haust hefur verið unnið að áætlanagerð vegna inflúensufaraldurs. Landsáætlun vegna inflúensufaraldurs er í uppfærslu og stefnt að annari útgáfu flj. Unnar hafa verið svæðisáætlanir fyrir öll sóttvarnaumdæmi /svæði landsins undir stjórn sóttvarnalækna og lögreglustjóra. Markmið svæðisáætlana er fyrst og fremst að færa skipulag viðbragða eins nálægt notandanum og hægt er (grenndarreglan). Hver svæðisáætlun inniheldur upplýsingar um nauðsynlega starfsemi innan hvers sóttvarnaumdæmis/svæðis og leiðir til styrktar þeirri starfsemi. Þá hefur verið gert almennt sniðmát að innri áætlunum stofnana og fyrirtækja og er það vistað á vefsíðu almannavarna, www.almannavarnir.is og á inflúensuvefsíðunni, www.influensa.is. Í sumar voru gefnr út tveir bæklingar um sóttvarnir, annar var sérstaklega ætlaður ferðamönnum en hinn var ætlaður öllum almenningi. Í september var gefið út veggspjald um almennar sóttvarnir og tóku lögreglustjórar að sér það verkefni að dreifa því til skóla, stofnana og stærri vinnustaða. Skólar á öllum stigum fengu sent sniðmát að sóttvarnaáætlun þann 10. ágúst og var mælst til þess að skólarnir væru tilbúnir með sínar áætlanir fyrir 1. september. Unnin hefur verið sóttvarnaáætlun fyrir embætti ríkislögreglustjóra og einnig fyrir Björgunarmiðstöðina í Skógarhlíð 14. Samskipti og samhæfing munu verða aðalatriði í svona ástandi og nú er símafundir hlutaðeigandi orðnir hluti af undirbúningi auk þess sem viðbragðsaðilar sóttvarna eru að prófa sig áfram með notkun á TETRA fjarskiptakerfinu.

Símafundir með sóttvarnalæknum og lögreglustjórum. Þann 28. ágúst var haldinn fyrsti símafundur sóttvarnalækna og lögreglustjóra um allt land. Fundinum var stýrt frá Samhæfingarstöðinni í Reykjavík og þar sátu sóttvarnalæknir og hans starfsfólk ásamt fulltrúum almannavarnadeildarinnar. Á fyrsta fundinum var þessi nýi samskiptamáti prófaður og kom fram almenn ánægja með þetta fundafyrirkomulag. Á öðrum og þriðja fundi var rætt um bólusetningar gegn inflúensufaraldri H1N1 og framkvæmd þessa viðamikla verkefnis.

Björgunaræfing á sjó. Þann 30. september var umfangsmikil björgunaræfing á Norðurlandi. Markmið æfingarinnar var að flytja farþega og hluta áhafnar í land af öryggisástæðum þegar stórt skemmtiferðaskip rekst á grynnningar við Kolbeinsey og reyndi þá meðal annars á skipulag almannavarna. Hluti æfingarinnar var skrifborðsæfing þar sem samskipti á milli björgunarstöðva við norðanvert Atlantshaf voru æfð, án þess þó að aðgerðir væru settar í gang. Annar hluti æfingarinnar voru raunverulegar aðgerðir. Björgunarmiðstöðinni í Skógarhlíð var virkjuð þennan dag og var áhersla lögð á að æfa áætlanagerð og samskipti.

Haraldur Briem, sóttvarnalæknir, ávarpar lögreglustjóra

ALMANNAVARNADEILD RÍKISLÖGREGLUSTJÓRANS

Það var Landhelgsgæslan sem stóð fyrir æfingunni í tengslum við aðalfund strandgæslna og sjóherja tuttugu þjóða á Norður Atlantshafi – North Atlantic Coast Guard Forum (NACGF).

Handbók áfallahjálpar fyrir samráðshóp í SST. Samráðshópur áfallahjálpar í SST vinnur nú að gerð handbókar fyrir þennan hóp. Þessi hópur hefur unnið að því undanfarin mánuð að safna saman gögnum og koma þeim fyrir á einum stað. Markmið þessarar vinnu er að eiga á einum stað þær upplýsingar sem koma að gagni þegar alvaran steðjar að og auðvelda þannig starf hópsins og flýta afgreiðslu mála. Í þessum hópi eiga sæti fulltrúar þeirra aðila er sinna áfallahjálp, það er Rauði krossinn, Félagsþjónustan, Landspítali, Þjóðkirkjan og Landlæknisembættið. Fulltrúi frá almannavarnadeild situr einnig í hópnum.

Kynning á símaviðvörunarkerfi vegna hættu. Í lok ágúst heimsóttu Ísland forsvarsmenn Unified Messaging System AS í Danmörku og Noregi og kynntu fyrir viðbragðsaðilum sérhæft kerfi símalausna sem hægt er að nota þegar vara þarf almenning eða ákveðna hópa við hættu. Fulltrúar Símans, Vodafone, lögreglunnar, almannavarnadeildarinnar, Neyðarlínunnar, Samsýn, Verkís og fleiri sem komið hafa að boðunaráætlunum og upplýsingjagjöf til almennings vegna hættu sóttu kynninguna. Um er að ræða nýstárlegt kerfi sem getur sent ákveðnum markhópum skilaboð um hættu í farsíma. Einn slíkur markhópur eru ferðamenn á fjöllum, sem erfitt getur reynst að vara við þegar hætta steðjar að t.d. eldgos, flóð eða álika. Kerfi sem þetta er mjög kostnaðarsamt, en gæti leyst þann vanda sem var í umræðunni í sumar er varðar upplýsingagjöf til ferðamanna vegna hættu á eldgosi í Heklu.

SNAM æfing á Akureyri. Snemma morguns þann 5. september s.l. lenti SAS Boeing 737 á Akureyrarflugvelli og hafði henni verið breytt í fljúgandi sjúkrahús (Swedish National Air Medevac). Það er sánska samgönguráðuneytið sem ber ábyrgð á þessu „sjúkrahúsi“ og hægt er að óska eftir afnotum af flugvélinni þegar meiri háttar slys verður. Um er að ræða flugvél sem venjulega er notuð í áætlunarflug en þegar beiðni kemur um sjúkraflug þá tekur um sex klukkustundir að breyta henni í sjúkrahús. Hún er búin sex rúmum fyrir gjörgæslusjúklinga og öðrum sex rúmum fyrir minna slasaða. Til viðbótar getur hún flutt 20 sjúklinga í sætum. Auk hefðbundinnar áhafnar flugmanna og flugbjóna, er áhöfnin skipuð 11 hjúkrunarfræðingum, 9 læknum, einum tæknimanni, einum aðila sem hefur umsjón með samhæfingu og einum fulltrúa frá sánska samgönguráðuneytinu. Svíarnir komu hingað til þess að æfa flutning sánskra ríkisborgara til Svíþjóðar eftir slys hér á landi. Sjúkrahúsið á Akureyri hafði umsjón með æfingunnni og virkjaði bráðamóttöku og gjörgæslusdeild. Einnig töku sjúkraflutningamenn á Akureyri, starfsmenn flugvallarins á Akureyri, björgunarsveitin Súlur og fleiri þátt í þessari athyglisverðu æfingu. Í lok æfingar var öllum boðið að ganga um borð og skoða vélina og var þá búið að koma sjúklingum og áhöfn fyrir.

Um borð í sjúkrahúsinu fljúgandi

Bólusetningar vegna inflúensu (H1N1). Stefnt er að því að hefja bólusetningar á markhópi 1 í lok október. Framkvæmd bólusetningar verður gríðarlega stórt verkefni sem kallar á mikla vinnu og skipulag í heilbrigðisgeiranum. Sóttvarnalæknir hefur skilgreint hverja á að bólusetja í fyrstu umferð.

Almannavarnadeildin hefur unnið með sóttvarnalækni að því að skilgreina þá hópa sem koma að mikilvægum öryggisþáttum samfélagsins. Sjá nánar á www.influensa.is

Flugslysaæfing á Egilsstaðaflugvelli.

Laugardaginn 12. september s.l. var sett á svið flugslys á Egilsstaðaflugvelli þar sem líkt var eftir því er flugvél af gerðinni Fokker 50 brotleni á norðurenda flugbrautarinnar með 35 farþega innanborðs. Viðbragðsaðilar æfðu viðbrögð við flugslysinu, slökktu elda og björguðu farþegum við aðstæður sem voru gerðar eins raunverulegar og hægt var. Um 200 manns tóku þátt í æfingunni og aðstoðaði Samhæfingarstöðin í Skógarhlíð viðbragðsaðila á vettvangi.

Viðbragðsaðilar við störf á vettvangi

Lítið jökulhlaup í Fremri Emstrúá. Nokkur viðbúnaður var á hálendinu 12. ágúst þegar leiðni jókst í Markarfljóti og gaf til kynna að aukið magn jarðhitaefna hefði borist í ána. Í ljós kom að lítið jökulhlaup hafði komið í Fremri Emstrúá og var ekki hætta á ferðum, en hlaupinu fylgdi megn brennisteinsfýla.

Kynningar og fræðsla um skipulag almannavarna. Undanfarnar vikur hafa starfsmenn almannavarnadeildarinnar tekið á móti hópum, sem óskað hafa eftir kynningu á neyðarskipulagi almannavarna. Nýverið heimsótti viðbragðshópur Járnbendiverksmiðjunnar á Grundartanga Skógarhlíðina til að kynna sér neyðarskipulagið. Erlendir aðilar hafa einnig sýnt neyðarskipulaginu mikinn áhuga. Þar á meðal hópur Kínverja frá almannavörnum í Shanghai, viðbragðshópur ráðuneytismanna frá Lettland og nokkrir skólahópar. Einnig hafa starfsmenn komið að fræðslu um almannavarnir hjá samstarfaðilum eins og Rauða krossinum og Landsbjörg, auk þess að halda vettvangsstjóranámskeið fyrir lögreglunema í Lögregluskólanum.

Nordred í tuttugu ár. Í ár eru liðin tuttugu ár síðan Danmörk, Finnland, Noregur og Svíþjóð gerðu með sér samning, Norræna björgunarsamninginn, um gagnkvæma aðstoð milli landa vegna slysa og annarra áfalla. Ísland gerðist aðili að samningnum árið 2001. Dagana 2. til 4. júní síðastliðin var Norræna björgunarráðstefnan haldin í borginni Vaasa í Finnlandi. Þessar ráðstefnur eru haldnar þriðja hvert ár og fer landið sem heldur ráðstefnuna með formennsku í samstarfinu árin þrjú frá síðustu ráðstefnu. Finnar tóku við formennsku af Íslendingum á björgunarráðstefnunni sem haldin var í Reykjavík í maí 2006. Á ráðstefnunni í Finnlandi tóku Norðmenn við keflinu en næsta Norræna björgunarráðstefna verður haldin í Noregi árið 2012. Á milli funda fer samráð landanna fram í svokallaðri tengslanefnd en öll löndin fimm eiga fulltrúa í henni. Fyrir Íslands hönd tekur ríkislögreglustjóri þátt í þessu samstarfi. Frekari upplýsingar um Norræna björgunarsamninginn má finna á vefnum www.nordred.org.

ALMANNAVARNADEILD RÍKISLÖGREGLUSTJÓRANS

Á ráðstefnunni í Finnlandi var að vanda gerð grein fyrir niðurstöðum síðustu björgunarráðstefnu og því sem helst hefur gerst á sviði björgunarmála í löndunum hverju fyrir sig. Fyrirkomulag ráðstefnunnar var annars þannig að flutt voru erindi um tiltekin viðfangsefni og síðan var ráðstefnugestum skipt í vinnuhópa þar sem þessi viðfangsefni voru rædd. Umfjöllunarefni ráðstefnunnar var skipt í sex meginflokkum. Í fyrsta lagi var fjallað um hlutverk landa sem taka við aðstoð erlendis frá (Host Nation Support). Í öðru lagi var fjallað um æfingar sem ná yfir landamæri ríkja, þ.e. æfingar með þáttöku frá fleiru en einu landi. Í þriðja lagi var fjallað um björgun á sjó (RITS: Rednings Indsats Til Söss). Þar var fyrst og fremst rætt um viðbrögð við eldsvoðum um borð í skipum en einnig önnur óhöpp svo sem mengunarslys. Fjórða umfjöllunarefnið var staðbundið samstarf (Lokalt samarbete) þar sem rætt var um samstarf á tilteknum stöðum á landamærasvæðum. Fimmta umræðuefnið var samstarf einstakra landa innan NORDRED, oft á tíðum byggir frekara samstarf á sérstökum samningum sem grundvallaðir eru á Norræna björgunarsamningnum. Sjötta umfjöllunarefnið var alþjóðlegt samstarf. Að lokum var nokkuð rætt um þörfina á að endurskilgreina Nordred samstarfið og að hafa þar til hliðsjónar Hagayfirlýsingu ráðherra björgunarmála á Norðurlöndunum frá því í apríl og skýrslu Torvald Stoltenberg um samvinnu Norðurlanda í utanríkis- og öryggismálum, þessi skjöl má finna á vef Nordred með ráðstefnugögnum.

Flóðbylgjur og jarðskjálftar. Frá árinu 2006 hefur almannavarnadeildin verið þátttakandi í evrópsku rannsóknarverkefni, TRANSFER, sem Veðurstofa Íslands hefur haft umsjón með fyrir Íslands hönd. Þar er verið að rannsaka samspil jarðskjálfta og flóðabylgja (tsunami). Í verkefninu er litið á almannavarnir sem notendur eða „end user“. Tilgangur verkefnisins er m.a. að finna leiðir til að koma viðvörun um flóðbylgjur til almennings með skjótum hætti. Fulltrúi deildarinnar fór á lokafund verkefnisins í Istanbul í Tyrklandi í september og kynnti þar m.a. samvinnu vísindamanna og almannavarna á Íslandi. Það vakti athygli hversu stuttar boð- og upplýsingaleiðir eru hjá okkur íslendingum. Niðurstöður verkefnis munu m.a. auðvelda almannavörnum að fá rauntímaupplýsingar um áhrif jarðskjálfta.

Flugatvik á hættustigi – 20. júlí. Flugstjóri Boeing 767 farþegarþotu, frá United Airlines á leið frá London til Chicago, óskaði með skömmum fyrirvara eftir heimild til lendingar á Keflavíkurflugvelli. Ástæðan var reykur í stjórnklefa flugvélarinnar. 190 manns voru um borð í flugvélinni. Flugslysáætlun fyrir Keflavíkurflugvöll var virkuð á hættustigi. Flugvél lenti áfallalaust en farþegar og áhöfn fóru frá borði og flugvél var dregin að flugstöðinni og ástand hennar kannað. Flugslysaætlunir er hægt að virkja á öllum almannavarnastigum óvissustigi, hættustigi, eða neyðarstigi og fer virkjunin eftir alvarleika máls og umfangi samkvæmt nýlegri reglugerð nr. 650/2009 um flokkun almannavarnastiga.

